

24.7.2020

ASIA

Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä ja heikentämistä koskeva luonnonsuojelulain 49 § 3 momentin mukainen poikkeuslupa

HAKEMUS

Helsingin Kaupunkiympäristön toimiala hakee luonnonsuojelulain (1096/1996) 49 § 3 momentin mukaista lupaa saada poiketa 49 § 1 momentissa tarkoitettusta liito-oravan suojelusta Helsingin Honkasuolla. Hakemus koskee asemakaavoittamatonta metsäaluetta, josta on löytynyt liito-oravien ydinalue vuoden 2019 liito-oravakartoituksessa. Lupaa haetaan asemakaavan ja asemakaavan muutoksen toteuttamisen mahdollistamiseksi.

HAKEMUKSEN TAUSTA

Kaava-alueen kuvaus

Hakemuksen kohteena oleva Honkasuontien kaava-alue ja kaava-alueen rajauksen sisällä oleva liito-oravan ydinalue sijaitsevat Honkasuolla, Malminkartanon pohjoispuolella Helsingin Kaarelassa, Vantaan Myyrmäen aluekeskuksen vieressä. Lähietäisyydellä Vantaan puolella sijaitsee joukkoliikenteen runkolinjan 560 päätepysäkki, Metropolia-ammattikorkeakoulun kampusalue, sekä Myyrmäen urheilupuisto, ja noin kilometrin päässä Myyrmäen aluekeskuksessa Kehäradan juna-asema.

Uudenmaan maakuntakaavassa kaava-alue on taajamatoimintojen aluetta. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa alue on tiivistettävää aluetta. Valmistelussa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaava-ehdotuksessa alue on taajamatoimintojen kehittämisvyöhykettä sekä pääkaupunkiseudun ydinvyöhykettä.

Helsingin yleiskaavassa 2016 kaava-alue on asuntovaltaista aluetta, jonka korttelitehokkuus on pääasiassa 0,4–1,2, sekä virkistys ja viheraluetta. Perustellusti korttelikohtainen tehokkuus voi olla edellä mainittua suurempi. Alueen pinta-alasta 60 % tai enemmän on korttelimaata.

Vantaan valmisteilla olevan yleiskaavaehdotuksen mukaan Myyrmäkeä kehitetään kaupunkikeskustan alueena; monipuolisena ja toiminoiltaan sekoittuneena kaupunkiympäristönä. Myyrmäen alueelle on laadittu kaavarunko vuonna 2019, jonka mukaan alueelle tullaan suunnittelemaan runsaasti uutta asuntorakentamista. Kaavarungossa Honkasuontien kaava-alueen ja Vantaan Rajatorpantien reunustamalle

kiilamaiselle metsäalueelle (Ajopuunpuisto) on merkitty tehokasta täydennysrakentamista.

Kaava-alueen länsipuolelta, kaava-alueen ja Espoon kunnanrajan välistä, kulkee Helsingin viher- ja virkistysverkostosuunnitelman (VISTRA) mukainen yhteys. Yhteys on sekä seudullisesti että alueellisesti tärkeä viher- ja virkistysyhteys, joka jatkuu Helsingin puolelta saumattomasti Myyrmäen metsään ja urheilupuistoon. Honkasuon rämesuo ympäristöineen on myös tunnistettu tärkeäksi osaksi kaupungin metsäistä ja puustoista verkostoa. Ydinmetsäksi luokitellun alueen kautta kulkee metsä- ja puustoisen verkoston alueellinen yhteys kaupungin rajan yli Vantaalle.

Kaava-alue kuuluu Honkasuon puurakentamisalueeseen, jonka suunnittelun tavoitteena on ollut pientalovaltainen, energiatehokas ja omaleimainen asuinalue, joka kytkeytyy tiiviisti Myyrmäen aluekeskuksen palveluihin. Kaava-alueesta osa on asemakaavoitettua aluetta, osalla ei ole asemakaavaa. Hakemuksen kohteena oleva liito-oravan ydinalue sijaitsee kyseessä olevalla kaavoittamattomalla osalla Vantaan kaupungin rajan tuntumassa. Muuten alueella on voimassa Honkasuon asemakaava vuodelta 2013, jonka mukaan kaava-alue on asuinrakennusten korttelialuetta (A), asuinpienalojen korttelialuetta (AP) ja katu- ja puistoaluetta. Asuntokerrosalaa on yhteensä 11 350 k-m². Kaava-alueen halki kulkee Honkasuontie, joka yhdistää Honkasuon asuinalueen Vantaan Rajatorpantiehen ja edelleen Myyrmäen aluekeskukseen ja Vihdintielle.

Honkasuo kuuluu niin sanottuun aluerakentamisprojektiin, jossa alueen kaavoitus ja toteutus linkittyvät tavanomaista tiiviimmin yhteen. Yhdessä Malminkartanon kanssa Honkasuo on tunnistettu niin sanotuksi positiivisen diskriminaation alueeksi. Aluerakentamisprojektin erityisenä tavoitteena on ollut lisätä laadukasta aluerakentamista ja monipuolista asuntotarjontaa Kaarelan alueella.

Helsingin kaupunki omistaa kaava-alueen, joka on lähes rakentamatonta metsäaluetta ja metsittyntä entistä suota. Voimassa olevalle kaavan mukaiselle tontille 33376/1 on rakennettu painopenger. Honkasuontien rakentaminen on aloitettu puiden kaatamisella loppu vuonna 2019 ja varsinainen katurakentaminen aloitetaan keväällä 2020. Kaava-alueen itäpuolella kokoojakatu Perhosenkierto ja osa siihen liittyvistä kortteleista ovat rakenteilla. Honkasuon keskiosaan sijoittuvan päiväkodin hankesuunnittelu on käynnissä ja hanke valmistuu vuonna 2022. Honkasuon itäosa on suurelta osin rakennettu.

Honkasuon asemakaava ja asemakaavan muutos

Honkasuontien alueen asemakaava ja asemakaavan muutos nro 12540 on tullut vireille vuonna 2017. Helsingin kaupunkiympäristölautalunta puolsi asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotusta 30.10.2018 ja asetti sen nähtäville 22.11. -21.12.2018.

Honkasuontien asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotuksessa uutta asuntokerrosalaa syntyy 18 950 k-m². Yhteensä asuinkerrostalojen korttelialueilla (AK) on kerrosalaa 30 300 k-m² ja liikerakennusten korttelialueella (KL) liiketilaa 1000 k-m². Asuinkortteleiden keskimääräinen tehokkuusluku $e=1,41$. Asukasmäärän lisäys nykyiseen asemakaavaan verrattuna on noin 500 ja kokonaismäärä noin 750 asukasta. Nykyisen kaavan ja kaavamuutoksen toteutumisen jälkeen Honkasuolla tulee asumaan yhteensä noin 2000 asukasta.

Honkasuontien asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa puukerrostalojen ja Honkasuota palvelevan päivittäistavarakaupan rakentaminen. Lisäksi kaava mahdollistaa nykyiseen kaavaan verrattuna ympäristövaikutuksistaan kestävämmän, taloudellisemman ja tehokkaamman rakentamisen toteuttamiskelpoisemmalla maaperällä. Vastaavasti turve- ja metsäaluetta on osoitettu rakentamisen sijaan osaksi laajempaa metsäaluetta, mikä vahvistaa Malminkartanonhuipun ja Myyrmäen ulkoilupuiston välistä seudullista viher- ja virkistysyhteyttä. Ilmastonmuutoksen hillinnän näkökulmasta tavoitteena on rakennusten korkea energiatehokkuus, uusiutuvan energian hyödyntäminen ja muuttuviin ilmasto-olosuhteisiin sopeutuminen. Kaupunkikuvallisena tavoitteena on liittää uudet 3–7 kerrokselliset puukerroskorttelit luontevaksi osaksi Honkasuon aluekokonaisuutta. Honkasuontien varren kaavoittamaton reuna Vantaan kaupungin rajaan asti täydentyy kortteilla ja Honkasuon puurakentamisaluekokonaisuus saatetaan valmiiksi. Asuntorakentaminen ja päivittäistavarakauppa sijoittuvat laadukkaan joukkoliikenteen palvelualueelle, ja Kaarelan ja Myyrmäen aluekokonaisuus täydentyy omaleimaisella ja monipuolisella asuinympäristöllä vahvistaen koko alueen identiteettiä.

Honkasuon suunnitteluun liittyvien aiempien maaperätutkimusten sekä vuonna 2018 valmistuneen, Honkasuontien kaava-alueen koskevan tarkemman rakennettavuusselvityksen mukaan kaava-alueen länsiosan maaperä on rakentamiseen vaikeasti soveltuvaa turve- ja savialuetta (turvekerroksen paksuus keskimäärin 3 metriä). Voimassa olevan kaavan mukaisten asuntokortteleiden toteuttaminen tällä alueella on todettu teknisesti erityisen hankalaksi. Turvealueen esirakentamisvaihtoehtoja ovat olleet joko turpeen pois kuljettaminen tai maaperän stabilointi. Suhteellisen suuren turvemäärän kaivaminen ja poiskuljettaminen on todettu epätaloudelliseksi ja ympäristövaikutuksiltaan kestäättömäksi. Lähialueella suoritettujen koestabiloinnin tulosten perusteella on sittemmin todettu, että stabiloinnista seuraisi todennäköisesti, asuinkäyttöä ajatellen, merkittävää hajuhaittaa.

Kaava-alueella on korkea pohjaveden pinnan taso. Pihoilla, katualueilla ja vesihuoltolinjoilla muodostuvien painumien ehkäisemiseksi joudutaan maanpinnan korkeusasemaa korottamaan kaavan rakentamisalueella keskimäärin 1,5 metriä. Korkealla pohjaveden pinnan tasolla on ollut vaikutus myös kaavan pysäköintiratkaisuun: kellaripysäköinnin sijaan

nykyistä kaavaa tehokkaampi kaavaratkaisu perustuu koko alueen asukkaiden yhteiseen, maanpäälliseen pysäköintilaitokseen.

Rajatorpantieltä kantautuva ja tulevaisuudessa entisestään kasvavan liikenteen melu sekä Honkasuontien tuleva liikenteen melu on otettu kaavaratkaisussa huomioon. Rakennukset on massoitettu siten, että ne suojaavat piha-alueita liikenteen melulta ja asuinkortteleiden piha-alueilla päästään laajasti alle päiväajan ohjearvotason 55 dB.

Liito-oravan ydinalue on kaavaehdotuksessa pääosin asuinrakennusten korttelialuetta, liikerakennusten korttelialuetta ja autopaikkojen korttelialuetta sekä pieneltä osin katu- ja puistoaluetta. Liito-oravan ydinalueen kohdalla olevien asuinkortteleiden ja liiketilan sijainti on keskeinen: runkolinjan 560 pysäkillä Raappavuorentielle on matkaa noin 100 metriä ja Malminkartanosta jatkettavaksi suunnitellun bussilinjan pysäkiparille Perhosenkierrolla 20–100 metriä. Asuinrakentamista alueella on noin 7 300 k-m² ja liiketilaa 1000 k-m². Koko kaava-alueen asukkaiden autopaikat on osoitettu LPA-korttelialueella rakennettavaan pysäköintitaloon, mikä mahdollistaa asutokortteleissa viihtyisät ja vehreät pihat tehokkaammasta maankäytöstä huolimatta.

POIKKEUSLUVAN KOHDE

Liito-oravat Helsingissä

Helsingin kaupunki on teettänyt liito-oravatilanteesta neljä selvitystä: 2014, 2016, 2018 ja 2019. Helsingissä tunnetaan vuosilta 2014–2019 kaikkiaan 124 liito-oravan asuttamaa metsäkuviota, joista valtaosa on ollut asuttuna myös vuonna 2019. Yhdistämällä läheiset kuvat toisiinsa saadaan asuttujen elinpiiriksi noin 86.

Helsinki on kiinnittänyt erityistä huomiota maankäytön suunnittelun ja liito-oravien suojelun yhteensovittamiseen. Vuoden 2019 aikana selvitettiin liito-oravien elinympäristöjen ja niiden välisten yhteyksien verkostoa suhteessa olevaan ja suunniteltuun maankäyttöön. Raportti on valmistunut julkaistavaksi nimellä ”Helsingin liito-oravaverkosto 2019 menetelmäkuvaus ja suunnitteluohjeita”.

Honkasuon ydinalueen kuvaus

Hakemuksen kohteelta olevalta alueelta havaintoja liito-oravasta tehtiin ensimmäisen kerran vuonna 2018. Vuoden 2019 kartoituksessa merkkejä liito-oravasta oli riittävästi ydinalueen rajaamiseksi (alue nro 100 vuoden 2019 kartoitusraportissa). Liito-oravan ydinalue sijoittuu Honkasuon pohjoisosaan Vantaan vastaiselle rajalle, kapealti myös Vantaan puolelle. Ydinalueelta on paikannettu 17 papanapuuta ja 1 kolopuu, jonka käyttämisestä pesäpuuna ei ole varmuutta.

Ydinalue on eri-ikäisrakenteista sekametsää, joka kasvaa varttunutta ja nuorta puustoa. Valtapuut ovat kuusi ja koivu, haapoja on runsaasti

alueen eteläosan ojan varressa sekä Vantaan puolella, jossa kuuset ja haavat ovat järeämpiä kuin muualla.

Vantaan tekemässä kartoituksessa vuodelta 2016 Helsingin ydinalueeseen nro 100 rajoittuva kolmion muotoinen metsäalue on luokiteltu liito-oravalle hyvin soveltuvaksi, mutta havaintoja lajista tältä alueelta ei ole. Vantaanpuoleinen alue on pinta-alaltaan noin yksi hehtaari. Se rajoittuu pohjoisessa Raappavuorentiehen ja idässä tiiviisti rakennettuun ammattikorkeakoulun tonttiin. Honkasuon asemakaavan toteutuksen jälkeen alueen potentiaali liito-oravalle heikkenisi pienehkön pinta-alan ja heikkojen puustoisten yhteyksien vuoksi, vaikka metsä sinänsä on tyyppillistä hyväksi arvostettua liito-oravabiotooppia.

Arvio hankkeen vaikutuksista liito-oravaan

Hakemuksessa esitetty asemakaava ja asemakaavan muutos hävittää liito-oravan ydinalueen tonttien osalta. Tonttien maanpintaa joudutaan korottamaan siten, että puuston säilyttäminen rakennuspaikkojen ulkopuolellakaan ei ole mahdollista.

Laajemman elinpiirin Vantaan puoleisen osan elinkelpoisuus tulevaisuudessa on epävarma, koska metsäpinta-alaa jää vain yhden hehtaarin verran, ja yhteydet huononevat.

Ydinalue nro 100 ei vaikuta lähistön liito-oravien välisiin yhteyksiin. Lähimmät ydinalueet sijaitsevat Malminkartanon täyttömäen pohjoispuolella ja Vantaan Raappavuoressa. Honkasuon luoteiskärjestä on poistumassa kehitettävä yhteys häviävälle ydinalueelle, jonka läpi ei kulje liito-oravaverkostoon kuuluvia yhteyksiä.

Honkasuon länsireunaa kulkee kehitettäväksi merkitty yhteys, joka on nykyisellään tiheää ja matalaa (valtapuuston pituus vaihdellen 2–15 m) osittain rämemuuttuman, osittain jo turvekankaan männikköä. Sen kehittämiseksi riittää luontainen kasvu. Männikkö soveltunee jo nykyisellään dispersaaliyhteytenä sekä mahdollisesti myös liito-oravakoiraiden liikkumisreitinä, vaikka ei sovi pitkäaikaiseksi elinalueeksi yksipuolisen puustorakenteensa vuoksi.

Malminkartanonhuipulle ja sen ympäristöön ollaan laatimassa ensimmäistä asemakaavaa. Sen osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan alueella havaitut arvokkaat luontokohteet huomioidaan alueen virkistyskäytön kehittämisessä ja niille annetaan tarvittaessa luonnonhoidon suunnittelua ohjaavat kaavamääräykset. Tämä tarkoittaa käytännössä huipun pohjoispuolisen liito-oravan ydinalueen (nro 101 vuoden 2019 raportissa) suojelemista soveltuvalla kaavamerkinnällä.

POIKKEUSLUVAN MYÖNTÄMISEN EDELLYTYKSET

Poikkeamisella haettava ratkaisu

Poikkeamislupaa haetaan Honkasuon elinympäristön heikentämiselle siten, että luonnonsuojelulaissa määritelty liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikasta muodostuva ydinalue poistuu. Poikkeamislupaa liito-oravan suojelusta haetaan sekä asemakaavan ja asemakaavan muutoksen nro 12540 mahdollistamiseksi. Poikkeuslupa ei vaikuta Honkasuon eteläpuolella sijaitsevaan ydinalueeseen nro 101 tai Honkasuon länsipuolella kulkevaan liito-oravien seudulliseen kulkuyhteyteen.

Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Honkasuontien kaava-alueen maaperän rakentamisolosuhteet ovat tutkimuksissa todettu osittain vaikeiksi mutta suurelta osin myös kelpoisiksi. Kestävän taloudellisen ja tarkoituksenmukaisen esirakentamisvaihtoehdon puuttuessa on rakentamisen keskitetty niin maaperältään kuin saavutettavuudeltaankin optimaalisimmalle osalle kaava-aluetta. Tästä huolimatta esirakentamistarvettakin on: pohjaveden pinnan taso on alueella korkea ja piholla, katualueilla sekä vesihuoltolinjoilla muodostuvien painumien ehkäisemiseksi joudutaan maanpinnan korkeusasemaa korottamaan kaavan rakentamisalueella keskimäärin 1,5 metriä.

Kaavaratkaisussa päivittäistavarakauppa, pysäköintitalo ja osa kerrostalokorttelia 33428 sijoittuvat liito-oravan ydinalueelle. Kauppa sijoittuu lähietäisyydelle sekä runkolinjan 560 että bussilinja 37 pysäkkejä, mikä on todettu saavutettavuuden kannalta hyväksi ratkaisuksi. Koko kaava-alueen asukkaiden yhteinen maanpäällinen pysäköintitalo on todettu tarkoituksenmukaisimmaksi ratkaisuksi. Lisäksi pysäköintitalon sijainti kaupan vieressä on sekä saavutettavuuden että kaupan toiminnasta sekä pysäköintiliikenteestä aiheutuvien ympäristöhäiriöiden kannalta todettu hyväksi.

Mikäli liito-oravan ydinalue säilytetään ja lisäksi varataan tarvittava yhteys ydinalueelta länteen Rajatorpantien ja Honkasuontien risteykseen saakka, rakentamisalue Honkasuontien ja Vantaan kaupunginrajan välissä supistuisi koko kadun matkalla merkittävästi. Jäljelle jäävän suppean alueen soveltuvuus asuinrakentamiseen olisi etenkin Rajatorpantien liikenteen melun vuoksi hyvin huono. Käytännössä asutokerrosala vähenisi noin 10 000 k-m² kaavaratkaisuun verrattuna. Korvaavaa rakentamista on vaikea osoittaa Honkasuontien toiselle puolelle, missä suoalue rajoittaa rakentamisalueen laajentamista. Asukaspysäköinnin uudelleen järjestely maanpäällisenä tai pysäköintilaitoksessa, vähentäisi sekin rakentamiseen osoitettavaa tonttimaata ja kerrosalaa entisestään kaavaratkaisuun verrattuna. Yhteensä vähennys olisi noin 15 000 k-m², mikä tarkoittaa noin 400 asukasta.

Maaperätutkimusten perusteella kaava-alueen eteläpuolelta ei ole osoitettavissa korvaavaa rakentamiskelpoista aluetta.

Mikäli Honkasuontien kaava-alueella rakentamista joudutaan supistamaan edellä kuvatulla tavalla, jää Honkasuon asuinaluekokonaisuus torsioksi ja asukas pohja ennakoitua merkittävästi pienemmäksi. Tämä muutos ei tulisi täyttämään niitä monipuolisen aluekokonaisuuden ja positiivisen diskriminaation tavoitteita, mitä Kaarelan kehitykselle on asetettu.

Suotuisan suojelutason säilyminen

Liito-oravan kanta ja levinneisyysalue ovat kasvaneet voimakkaasti Helsingissä vuodesta 2014 alkaen. Asuttujen elinpiirien määrä oli noin 70 vuonna 2018 ja noin 86 vuonna 2019. Helsingissä on tihennetty selvitysten ajoitusta jokavuotiseksi 2018–2019 alkaen. Myös Espoon ja läntisen Vantaan liito-oravatiheys on ollut kasvussa. Kaupunkimetsien pitkä kiertoaika, kerroksellinen rakenne ja monimuotoinen puusto tuottavat hyvää liito-oravaympäristöä. Kannan tiheessä myös epätyypillisiä pieniä, pirstaleisia ja puulajistoltaan yksipuolisempia metsiköitä asutetaan.

Populaation poikastuotanto on ilmeisen hyvä, eikä sopivien metsiköiden määrä nouse rajoittavaksi tekijäksi kovin nopeasti, kun eläimet tyytyvät suboptimaalisiin habitaatteihin. Ratkaisevaa on nuorten yksilöiden leviämismahdollisuuden ylläpito metsäisen ja puustoisien verkoston avulla. Helsinki on laatinut yksityiskohtaisen metsäverkostoselvityksen ja sen rinnalla selvityksen liito-oravaverkostosta. Selvitykset ovat valmistuneet ja käytettävissä kaupungin karttapalvelussa, ja niitä tullaan päivittämään uusien inventointitietojen mukaisesti. Ne toimivat ohjeina maankäytön suunnittelussa ja luonnonhoidossa.

Kaupunkitasolla nyt haettavalla liito-oravan ydinalueen heikentämisellä ei ole yhtä aluetta suurempaa merkitystä kokonaisuuden kannalta, koska se verkostoituu heikosti muihin ydinalueisiin Helsingissä ja Vantaalla.

Erittäin tärkeän yhteisen edun kannalta pakottavat syyt

MAL-sopimuksen tavoitteet

Helsingin kaupunki on pyrkinyt toteuttamaan valtion ja Helsingin seudun välistä maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämistä koskevaa niin sanottua MAL-sopimusta (2016–2019). Sopimuksen tavoitteena on ollut yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen siten, että luodaan edellytyksiä tonttitarjonnan ja asuntotuotannon merkittävälle lisäämiselle. Sopijaosapuolet ovat olleet sitoutuneet yhdessä edistämään sopimuksen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamista.

MAL-sopimuksen mukaan Helsingin on tullut vuosittain kaavoittaa uutta asuinrakennusoikeutta noin 600 000 k-m². Vuosittainen asuntotuotantotavoite on ollut noin 24 000 uutta asuntoa. Helsingin

yleiskaavassa 2016 uusista maankäyttövarauksista noin kolmasosa on täydennysrakentamista. Honkasuon rakentaminen on sekä joukkoliikenteen runkolinjan 560 varren täydennysrakentamista, että Malminkartanon ja Myyrmäen alueiden täydennysrakentamista.

Uusi MAL -sopimus vuosille 2020–2023 on tarkoitus laatia vuosien 2016–2019 sopimuksen pohjalta.

Runkolinja 560 ja Vantaan aluekeskuksen elinvoimaisuus

Helsingin Vuosaaren ja Vantaan Myyrmäen välille rakennettu poikittainen pussiyhteys, joukkoliikenteen runkolinja 560, on kasvamassa merkittäväksi joukkoliikenneyhteydeksi Kehäteiden välisellä alueella. Linjan läntinen päätepysäkki sijaitsee noin 100 metrin etäisyydellä kaava-alueesta sekä liito-oravan ydinalueesta. Runkolinja 560 mahdollistaa tiivistämis- ja täydennysrakentamispotentiaalin reitin ympäristössä Helsingin yleiskaavan 2016 mukaisesti sekä parantaa poikittaisen liikenteen palvelutasoa ja lisää joukkoliikenteen luotettavuutta. Tavoitteena on, että nykyinen bussiyhteys toteutetaan tulevaisuudessa raideliikenteen yhteytenä (niin sanottu Jokeri 2) ja varaudutaan maankäytöllisesti linjauksen jatkamiseen Rajatorpantietä pitkin Espooseen.

Vantaan kaupungin tavoitteena on kehittää Myyrmäen aluekeskusta urbaanina, monipuolisena ja toiminnoiltaan sekoittuneena kaupunkiympäristönä tehokkaan raideliikenteen varrella. Myyrmäen kaavarunkoon perustuen aluetta tullaan tiivistämään muun muassa suunnitteleamalla runsaasti uutta asuntorakentamista. Honkasuon puurakentamisalue kytkeytyy, kuntarajasta huolimatta, saumattomasti Myyrmäkeen, ja se näin vahvistaa osaltaan Myyrmäen alueen kehittämistä elinvoimaisena aluekeskuksena. Vastaavasti Myyrmäen monipuoliset palvelut ovat Honkasuon asukkaiden helposti saavutettavissa.

Alueen eriytymisen torjunta Helsingin Kaarelassa

Alueellisella eriytymisellä eli asumisen segregaatiolla tarkoitetaan kaupungin asuinalueiden väestörakenteen eriytymistä. Eriytyminen voi olla demografista, sosioekonomista tai etnistä. Nämä ilmiöt esiintyvät usein myös päällekkäin. Länsi-Helsingissä asumisen segregaatio painottuu Kaarelan alueelle ja on voimakkainta Malminkartanossa ja Kannelmäessä, joissa muun muassa vuokra-asuntotarjonta on keskimääräistä suurempaa. Kaarela onkin tunnistettu alueeksi, jossa tarvitaan niin sanottua positiivisen diskriminaatiota alueen elinvoimaisuuden tukemiseksi. Honkasuon aluerakentamisprojekti on ollut yksi merkittävä keino segregaation hillitsemiseksi Malminkartanossa mutta laajemminkin Kaarelassa. Sillä tulee arvattavasti olemaan positiiviset vaikutuksensa myös Myyrmäen kehittämiseen.

Honkasuontien rakentamisalueen merkittävä supistuminen jättäisi Honkasuon asuinaluekokonaisuuden torsoksi ja asukaspuhjan ennakoitua merkittävästi pienemmäksi. Vastaavasti korvaavan asuntokerrosalan toteuttaminen kaavaratkaisusta merkittävästi poiketen ei ole mahdollista. Positiivisen diskriminaation tavoitteet alueellisen eriytymisen torjunnassa jäisivät toteutumatta täysimääräisinä. Eheyttäväksi aiottu Honkasuon rakentamisprojekti jäisi kaupunkirakenteessa fyysisesti, että sisällöllisesti keskeneräiseksi.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus myöntää Helsingin Kaupunkiympäristön toimialalle luvan poiketa hakemuksen mukaisesti luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin mukaisesta liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskevasta hävittämis- ja heikentämiskiellosta seuraavilla ehtoilla:

1. Lupa on voimassa viisi vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta alkaen.
2. Puuston poistoa tai muita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävittäviä tai heikentäviä töitä ei saa tehdä liito-oravan lisääntymisaikana 1.4.–31.7.
3. Hakijan on seurattava Uudenmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla liito-oravan esiintymistä Honkasuon alueella vuosittain viisi vuotta rakentamistoimien aloittamisesta alkaen. Raportti seurannan tuloksista on toimitettava vuosittain 31.12. mennessä ELY-keskukselle. Raportissa on mainittava tämän päätöksen diaarinumero UUDELY/5993/2020.
4. Lupa ei oikeuta liito-oravayksilöiden tahalliseen häirintään tai tappamiseen.

PERUSTELUT

Liito-orava on luontodirektiivin 92/43/ETY liitteessä IV (a) mainittu laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen ovat luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin nojalla kielletty.

Luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukaan ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa kiellosta luontodirektiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla. Kyseisen artiklan perusteet edellyttävät muun tyydyttävän ratkaisun puuttumista, lajin suojelutason säilymistä suotuisana sekä vähintään yhden artiklan 16 (1) a-e alakohdan kriteeristön täyttymistä.

Muu tyydyttävä ratkaisu

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että poikkeusluvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa, sillä hakemus liitteineen osoittaa, ettei hankkeelle ole muuta tyydyttävää ratkaisua.

Hakemuksen tarkoittamassa Honkasuontien kaavaratkaisussa päivittäistavarakauppa, pysäköintitalo ja osa kerrostalokorttelia 33428 sijoittuvat liito-oravan ydinalueelle. Kauppa sijoittuu lähietäisyydelle sekä runkolinjan 560 että bussilinja 37 pysäkkejä. Liito-oravan ydinalueen säilyttäminen entisellään vähentäisi asemakaavan asuntokerrosalaa noin 10 000 k-m² ja yhdessä asukaspysäköinnin uudelleen järjestämisen kanssa vähennys olisi noin 15 000 k-m². Tämän korvaavalle rakentamiselle sopivaa vaihtoehtoista aluetta ei ole maaperätutkimusten perusteella kaava-alueen eteläpuolelta todettu.

Myös kestävän taloudellisen ja tarkoituksenmukaisen esirakentamisvaihtoehdon puuttuessa on rakentamisessa keskitetty maaperältään ja saavutettavuudeltaan optimaalisimmalle osalle kaava-alueita.

Suotuisa suojelutaso

ELY-keskus katsoo myös, että ottaen huomioon poikkeamisen vaikutukset lajin elinmahdollisuuksiin ja kokonaismäärään Suomessa ja ELY-keskuksen toimialueella ja paikallisesti Helsingissä, poikkeaminen ei haittaa liito-oravan suotuisan suojelun tason säilyttämistä sen luontaisella levinneisyysalueella.

Liito-orava on Suomessa vaarantunut (VU), luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu laji. Sen kanta on pienentynyt 1900-luvun puolivälistä lähtien ja vuonna 2006 naaraita arvioitiin olevan koko maassa noin 143 000. Vuosien 2006 ja 2015 välillä kannan arvioidaan taantuneen noin 23 %. Merkittävin syy liito-oravan uhanalaisuuteen on metsätalous. Laji suosii vanhoja, kuusivaltaisia sekametsiä ja se kärsii kolopuiden, erityisesti vanhojen haapojen, vähenemisestä.

Liito-oravan levinneisyyden painopiste Suomessa on etelässä. Uudellamaalla esiintymisen painopistealueita ovat maakunnan länsiosa ja varsinkin pääkaupunkiseutu, jossa elää Etelä-Suomen tiheimpiä liito-oravakantoja.

Liito-oravan esiintymistä ja kannan kehitystä on seurattu Helsingissä säännöllisesti vuodesta 2014 lähtien. Liito-oravan kannan ja levinneisyysalueen on todettu kasvaneen tänä aikana voimakkaasti. Liito-oravatiheys on ollut samaan aikaan kasvussa laajemminkin pääkaupunkiseudulla, muun muassa Espoossa ja läntisen Vantaan alueella.

Kaupunkimetsissä pitkä kiertoaika, kerroksellinen rakenne ja monimuotoinen puusto tuottavat hyvää elinympäristöä liito-oravalle.

Kannan kasvaessa ja tiheessä myös epätyypillisiä pieniä, pirstaleisia ja puulajistoltaan yksipuolisempia metsiä asutetaan yhä useammin.

Keväällä 2014 tehtiin Luoteis-Helsingin alueelta liito-oravaselvitys, jossa löytyi kaikkiaan 12 liito-oravan elinaluetta. Vuonna 2018 Helsingistä löytyi uusia esiintymiä 32 ja vuonna 2019 löytyi 35 uutta esiintymää. Esiintymien kokonaismäärä oli 89 vuonna 2018 ja vuonna 2019 esiintymiä löytyi 124. Asuttujen elinpiirien määräksi on arvioitu noin 70 vuonna 2018 ja noin 86 vuonna 2019.

Vuosien 2014–2019 selvityksissä Helsingissä tyhjillään olevia elinpiirejä on todettu yllättävän vähän. Selvitysten mukaan laji näyttää menestyvän kaupunkimetsissä niin hyvin, että jälkeläiset täyttävät tyhjentyneet elinalueet saman tien. Populaation poikastuotanto on ilmeisen hyvä, eikä sopivien metsiköiden määrä nouse rajoittavaksi tekijäksi kovin nopeasti, kun liito-oravat ovat alkaneet sopeutua myös vähemmän edustaviin habitaatteihin. Suotuisan suojelutason säilymisen kannalta ratkaisevaa on nuorten yksilöiden leviämismahdollisuuden sekä koiraiden liikkumismahdollisuuksien ylläpito metsäisen ja puustoisien verkoston avulla. Pääkaupunkiseudulla Helsinki, Espoo ja Vantaa ovat jo laatineet liito-oravan suojelutason turvaamiseksi varsin yksityiskohtaiset selvitykset metsäverkostosta sekä liito-oravan kannalta tärkeistä kulkuyhteyksistä ja niiden kehittämistarpeista. Espoossa laji on levittäytynyt jo koko kaupungin alueelle. Helsingissä ja Vantaalla liito-orava on viime vuosina levinnyt kohti itää.

Poikkeusluvalla sallitut toimenpiteet hävittävät lähes kokonaan liito-oravan ydinalueeksi papanahavaintojen perustella rajatun metsikön, jolta on löytynyt yksi mahdollisesti lisääntymis- ja levähdyspaikkana toimiva kolopuu. Ydinalueella säilyvän metsän pienen pinta-alan ja heikentyvien kulkuyhteyksien vuoksi myös sen elinkelpoisuus liito-oravan elinympäristönä muuttuu tulevaisuudessa epävarmaksi. Poikkeaminen ei kuitenkaan vaikuta laajemmin muihin liito-oravien ydinalueisiin tai niiden välisiin tärkeisiin kulkuyhteyksiin lähiseudulla. Kun otetaan huomioon säännölliseen seurantaan perustuva tieto liito-oravakannan koosta ja sen kehityksestä Helsingin alueella, poikkeusluvalla vaikutukset ovat alueellisesti ja myös paikallisesti vähäisiä, eikä havaittavaa vaikutusta liito-oravan kantoihin tai suojelun tasoon aiheudu. Johtopäätös on sama, vaikka otetaan huomioon liito-oravan suojelusta pääkaupunkiseudulle viime vuosina myönnettyt muut poikkeusluvut.

Poikkeamisen peruste

Hakemuksen mukainen rakentamishanke täyttää myös luontodirektiivin 16 artiklan 1 c kohdan mukaiset kriteerit. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hanke toteutetaan erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavien syiden vuoksi, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt.

Helsinki on ollut yhtenä osapuolena valtion ja Helsingin seudun välisessä maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämistä koskevassa niin sanotussa MAL-sopimuksessa (2016–2019). MAL-sopimuksen tavoitteena on ollut yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen siten, että luodaan edellytyksiä tonttitarjonnan ja asuntotuotannon merkittävälle lisäämiselle. Helsingin on tullut vuosittain kaavoittaa uutta asuinrakennusoikeutta noin 600 000 k-m². Vuosittainen asuntotuotantotavoite on ollut noin 24 000 uutta asuntoa. Helsingin yleiskaavassa 2016 uusista maankäyttövarauksista noin kolmasosa on täydennysrakentamista. Honkasuon rakentaminen on sekä joukkoliikenteen runkolinjan 560 varren täydennysrakentamista, että Malminkartanon ja Myyrmäen alueiden täydennysrakentamista. Tavoitteena on, että nykyinen bussiyhteys toteutetaan tulevaisuudessa raideliikenteen yhteytenä (niin sanottu Jokeri 2) ja varaudutaan maankäytöllisesti linjauksen jatkamiseen Rajatorpantietä pitkin Espooseen.

Honkasuon puurakentamisalue kytkeytyy saumattomasti Myyrmäen asuinalueeseen, ja se näin vahvistaa osaltaan Myyrmäen alueen kehittämistä elinvoimaisena aluekeskuksena. Vastaavasti Myyrmäen monipuoliset palvelut ovat Honkasuon asukkaiden helposti saavutettavissa.

Honkasuon aluerakentamisprojekti on myös yksi merkittävä keino alueellisen eriytymisen estämiseksi.

Hakija katsoo, että Honkasuontien rakentamisalueen merkittävä supistuminen jättäisi Honkasuon asuinaluekokonaisuuden torsoksi ja asukaspuhjan ennakoitua merkittävästi pienemmäksi. Vastaavasti korvaavan asuntokerrosalan toteuttaminen kaavaratkaisusta merkittävästi poiketen ei ole mahdollista. Positiivisen diskriminaation tavoitteet alueellisen eriytymisen torjunnassa jäisivät toteutumatta täysimääräisinä. Eheyttäväksi aiottu Honkasuon rakentamisprojekti jäisi kaupunkirakenteessa fyysisesti, että sisällöllisesti keskeneräiseksi.

Kun otetaan huomioon hakemuksen mukaisen rakentamisen määrä ja sijainti, kyseessä on yleisen edun kannalta erittäin tärkeä hanke.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki 49 § 1 ja 3 momentti

Luonnonsuojeluasetuksen liite 5

Euroopan Neuvoston direktiivi 92/43 EY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta artikla 16, liite IV (a)

Valtioneuvoston asetus (1372/2018) elinkeino- liikenne ja ympäristökeskuksen, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskusten maksullisista suoritteista vuosina 2019 ja 2020

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2013) 19 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Johtava asiantuntija

Ilpo Huolman

Lakimies

Tapio Korhonen

Tämä päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

JAKELU JA SUORITEMAKU

Päätös Helsingin kaupunki; helsinki.kirjaamo@hel.fi

Suoritemaksu 150 €

Tiedoksi Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaanpiiri ry; uusimaa@sll.fi
Ympäristöministeriö; kirjaamo@ym.fi

Tämä asiakirja UUELY/5993/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/5993/2020 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Huolman Ilpo 24.07.2020 10:31

Esittelijä Korhonen Tapio 24.07.2020 10:23